

K fotografii z minulého čísla Polenska

Ve 4. čísle IX. ročníku sborníku *Polensko* jsme na předposlední straně přebalu otiskli fotografii neznámé obce z okolí Polné. Dnes již s určitostí můžeme snímek popsat. Jedná se o staré chalupy ve Věžničce, v jejichž blízkosti stával velký dřevěný kříž s Ježíšem Kristem.

V roce 1912 vydalo nakladatelství Pavla Kőrbra v Praze svůj již 17. svazek *Monografie starobylých měst českých* pod názvem *Polensko a Štocko*. Část z vlastivědného díla *Králorství české*, kterou napsal Břetislav Rčrych, má 56 stran textu a 22 fotografických reprodukcí. Na str. 3, jako druhý v pořadí, je snímek pod názvem „Chalupy v Malé Věžnici“. Záběr je naprosto shodný s fotografií, zařazenou do minulého čísla *Polenska*. Před časem ještě neznámou fotografii jsme obdrželi od Stanislava Soobotky z Janovic.

Závěrem se čtenářům omlouváme za chybné sdělení pod fotografií, správně má být: foto z konce 19. století.

redakce

Dušan Cendelín

Genius loci

Jsou místa na první pohled zajímavá a nevěšdní, jiná míváme bez povšimnutí. Jsou místa, jejichž zvláštnost se nám vyjeví někdy zcela náhodně v jediném okamžiku, jindy si je pro sebe objevujeme postupně a pomalu. Mnohdy si jejich nevěšdnost neuvědomíme nikdy.

Českomoravská vysočina má mnoho podob. Krajina téměř horského rázu se zde střídá s rozsáhlými pánvemi s množstvím rybníků, téměř odlesněná území s chocholkami zbytků lesa na pahorcích. Nejvyšší polohy pokrývají lesní komplexy, kde je vzácností potkat člověka. Každý si může vybrat právě tu „svoji“ Vysočinu. Podle vlastního naturelu, případně podle okamžité nálady.

Protože jsem dětství prožil v krajině zvlněných plání na Velkobítešsku, mám citově blíže k té části Vysočiny, jejíž krajinný reliéf ani vzdáleně nepřipomíná hory. Nejkrásnější jsou pro mě partie na pomezí Moravy a Čech. To se velice zhruba kryje s evropským rozvodím, které odvádí vody do moře Černého a Severního skrze řeky Moravu, Dunaj, Vltavu a Labe.

I samotné rozvodí má mnoho podob. Plochá a zamokřená krajina s mnoha rybníky u Žďáru nad Sázavou je naprosto jiná než ta u Jihlavy či Telče. Místa, kde se při deštích voda dělí do dvou směrů, se dají jistě nalézt

snadno, ve většině případů jsou však nevýrazná. Ale, jak se říká, kdo hledá, nalezne.

Stalo se to již při mé první cestě na Polensko před mnoha lety. V Měříně jsem odbočil vpravo, minul Černou a Jersín. Dále silnice prořala Arnolec a kolem starého smírčího kříže se počala pozvolna zvedat mezi poli, loukami a drobnými lesíky. Objevil se horizont, na kterém silnice jakoby končila. Tento efekt byl ještě akcentován velkým dřevěným křížem přesně na zlomu silnice. Potom následoval už jen prudký sjezd do obce Stáj, zabočení vlevo v Záborné a byla zde Polná. Prohlížel jsem si město a neustále se mi vybavovalo to místo. Podivný pocit – jakoby šlo o průnik do jiného prostoru. Při návratu jsem se pak na ně soustředil a již pod kopcem ve Stáji jsem zpomalil. Mírně jsem se nasoukal na hřbet silnice u kříže a jakmile jsem ho přešel, bylo mi najednou vše jasné. Předě mnou se otevřela krajina směrem k Arnolci. Široká kotlina, mírně se svažující až k Měřínu a ještě dál. Dobrá viditelnost způsobila, že byly zřetelné i pahorky mezi Velkým Meziříčím a Třebíčí, ale hlavně nešlo přehlédnout, jak se tato část Vysočiny celá kloní na východ k řece Oslavě. Pochopil jsem, že přejíždím evropské rozvodí. To byl ten duch místa, který jsem nedokázal rozeznat cestou do Polné. Snad proto, že se tam krajina dost vlní a potoky netečou za rozvodím ve směru cesty.

Od té doby vím, že něco takového, jako *genius loci*, existuje. Vůbec není důležité, že ne třeba pro každého. Dovedu si rovněž představit naše předky, kteří pocítili totéž a na základě toho později určili hranici, kde končí jedna země a začíná druhá. Nikoliv ze zpupnosti, ale pouze pro přehlednost, z praktické potřeby oněch zašlých časů.

Rozvodí u Stáje je nejkrásnější jaké znám. Zdaleka se mu nevyrovná to u Hranic na Moravě, kde se dělí vody tekoucí do Dunaje a Odry. A přesto tam byl postaven vysoký monument, jenž na tuto krajinnou situaci u silnice upozorňuje.

Když téměř každoročně jezdím na Polnou, u kříže nad Stáji mi bleskne hlavou jedna představa. Jak by bylo pěkné, kdyby rovněž i zde stál takový sloup se dvěma ukazateli. Na jednom by byla uvedena řeka Dunaj, na druhém Labe a pod tím menší nápis – zmínka o rozvodí. U monumentu vysazené dva stromy, nejlépe jeřabiny, které mi symbolizují Vysočinu a její křivolaké cesty. Pod ně si pak sednout a představovat si tu chalupu jménem Evropa, jejíž střecha začíná z jedné strany na Balkáně a z druhé u Hamburku. A hřeben? No přece přesně tam, kam jsme si právě sedli, abychom si odpočinuli nebo si jen tak pohráli s fantazií. Moudrý básník a textař, pan Jiří Suchý, to jistě také ví, i když to v žádném ze svých písňových textů nikdy nenapsal. Totiž to, že kromě poezie ani trocha fantazie nikoho nezabije.

Nepublikované články Břetislava Rérycha

V archivu Klubu Za historickou Polnou je uloženo několik dosud nepublikovaných rukopisů z pozůstalosti Břetislava Rérycha. Postupně je ve sborníku POLENSKO uveřejníme. Do tohoto čísla jsme vybrali následující úsměvný článek.

Dům č. 112 v Polné v Kandii (dnes Jeronýmova ulice) vlastnili od roku 1873 manželé Vierendelesovi. Měli syna Arnošta, a jemu 3. února 1900 dům odkázali. Arnošt z Vierendelesů, jak si s oblibou říkal, byl podivín a svůj zbytek života pobýval v polenském chudobinci.

redakce

Břetislav Rérych

Arnošt de Vierendeles

Domu č. 93 (nové č. 112) se říkalo „V Pikardské zahradě“ a v letech 1873-1926 ho vlastnila rodina Vierendelesova. Arnošt Vierendeles byl v roce 1897 veden jako soukromník v Polné. Jako původ uváděl: pokroková šlechta v Belgii. Jeden z jeho příbuzných zaváděl výrobu řepného cukru ve Francii. V Rakousku hledali odborníky, kteří by zavedli výrobu cukru v Gorici a v Terstu. A tak se i Vierendeles ocitnul v Terstu a tam se seznámil s knížetem Aušperkem. Ve službě u Aušperka se Vierendeles oženil. Jako penzista koupil v Polné dům čp. 93 se zahradou. Zde žil již jako bělovlasý a bělovousý stařec, když se posléze rozešel se ženou. Jeho syn Arnošt byl úředníkem Anglobanky. Byl velmi nadaný na řeči. Kromě češtiny hovořil německy, francouzsky, anglicky a vlašsky. Nejspíš ho čekala slušná kariéra. Podivná událost však změnila jeho život. Jednou jel po Praze v drožce. Náhle vyskočil, rozbil u nožičce okenní tabuli a zmocnil se nože. Byl zadržen a dán do ústavu choromyslných, kde nějaký čas pobýval jako pacient. Po návratu již místo v bance znovu nedostal. A tak se vrátil ke svému otci do Polné.

Arnošt Vierendeles ml. se v Polné stal komickou figurkou, obveselující místní občany. Měl totiž různé pozoruhodné nápady. Tvrdil, že v jejich zahradě je určitě zakopán pikardský poklad, prý ho viděl hořet. Jednou v zahradě vykopal lidskou lebku (pravděpodobně z bývalého hřbitova). Donesl ji na četnickou stanici a tvrdil, že se u nich na zahradě stala vražda.

V Polné nastal poprask, až nakonec lékař za asistence lékárníka uznal, že se jedná o starou lebku a nechal ji zakopat. Arnoštovi namluvili, že lebku poslali do ústavu k prozkoumání.

Arnošt V. se zabýval různými vynálezy. Zhotovil na různé způsoby sklápěcí židli, i do vodorovné polohy. Věnoval ji svému otci, ale tento vynález nabízel i nemocnicím. Měl představu, že by se taková židle měla vyrábět v celém Rakousku. Strava měla být dle Arnošta v prášcích. Pro svého otce rozuměl a drtil různé živiny a věřil v jejich výživu. V Polné se snažil založit „Větroplavecký klub“; i stavitel Jelínek se dal nachytat. Jednou umístil na plot u zahrady nápis: „Nelezte do zahrady – samostřílné zařízení od zadu!“ Rozzlobeně protestoval, když musel nápis odstranit. Vynalezl neklouzavé podpatky, na něž se přidělala železná záchytk a tak nemohlo dojít ke sklouznutí. Záchytk se dala vypnout, aby v případě nepotřeby nepřekážela. Tento patent nabízel armádě.

Hostinský Culka měl psa Dona. Vierendeles chodíval s holí. Pes, který nikomu neublížil, na Arnošta jednou skočil, prý byl uhozen holí. Na děkan-ském kostele stavěli v roce 1896 novou věž. Arnošt během stavby neustále něco navrhoval a namítal; se stavitelem Šmoranzem vedl čilou korespondenci. Hostinský „U Koruny“ ovládal břichomluvectví. Jednou večer ze šprýmu vyzval hosta krejčího Fialu, aby šel ven. Dvakrát šel Fiala ven a nikoho venku neviděl. Když to bylo po třetí, uviděl venku Vierendelese a podezřívá ho z nemístného žertování. Napadl ho a zbil ho. Došlo k soudnímu řízení, kde Fiala nakonec doznal, že Arnošta zbil. Vierendeles však protestoval, že Fiala „ten krejčí“ to být nemohl, protože on dostával rány kovářské.

V době soudního procesu s Hilsnerem šla po Polné zvěst, že Anežka Hrůzová se stala obětí nekrofila (nekrofilie – pohlavní zneužití mrtvol). Na plotě Vierendelese se objevila tabulka "Tady je nekrofil". Arnošt se proti tomu všude ohrazoval a protestoval.

Za I. světové války se nemyl, šetřil mýdlo. Býval umazán na ruku i v obličej. V bytě netopil, neměl čím. Nad lůžkem si zhotovil kryt a pod něj vždy na noc zalezl. Pod krytem si ohřívá vzduch olejovou lampičkou. Stále tvrdil, že Rakousko s Německem válku vyhrají a spílal a nadával Dohodě. Válečné neúspěchy Rakouska omlouval: „Fůra se svalila, postaví se a jede se dál.“ Polenští ochotníci nekolikrát sehráli hru „Dvacet tisíc mil pod Špačkovým rybníkem“. Vierendeles protestoval na úřadech, že hra pojednává o něm, že role prince Tauna zesměšňuje jeho osobu. Při před-

stavení stál pod jevištěm s bambitkou, aby v případě urážky zakročil; hra ho však zaujala, smál se a tleskal.

Arnošt V. zdědil slušné jmění (75 tisíc zl. na hotovosti) a nezádlužený dům s velkou zahradou. Měl účet v bance a hrál hodně na burze. V restauraci však zůstával dlužen za stravování. Aby měl rychlou hotovost, prodával starožitnosti, které zdědil po otci. Zahrada pustla. Podle fotografií maloval obrazy, zprvu dosti slušné, později mazaniny. Když mu radili, aby se oženil, říkával: „To není možné, ta ženská je blázen“. Často používal větu: „Mně nikdo nemůže urazit“, avšak jeho stížnosti a spory se množily. Často neměl nic ke kouření. Kouřil listí ze zahrady se slepičinci a říkával: „Je to paicováno.“ Jeden čas vlastnil psa, ale neměl pro něho nic k žrádlu. Žebral o zbytky po hospodách.

Po válce přišel jeho domek do dražby. Arnošt V. dostával nabídku 110 tisíc korun, ale odmítl ji. Rovněž nepřijal nabídku, dle níž by byl až do smrti zaopatřen. Nevěřil lidem, ani státu. Jeho dům v roce 1926 nakonec koupil v dražbě židovský obchodník Josef Basch za 54 tisíc korun. Když Vierendelese stěhovali z bytu do chudobince, bylo zřejmé, že měl kdysi pěkně zařízený byt. Po dlouhé roky však byt nebyl udržován, byl zcela zničen a plný smetí a nepořádku. Později, již jako obyvatel chudobince, při příchodu do hospody nepozdravil. U stolu četl noviny, často vybuchl, spílal a hrozil soudem. Hrozil „mezinárodním zakročením“ a československé koruně nevěřil. Svoje obrazy rozprodával. Do poslední chvíle věřil, že vše co ztratil, dostane zpět.

Jaroslava Hajnová

Hudebník Jaromír Procházka, primáš Olšavy

Jaromír Procházka se přistěhoval do Polné s celou rodinou z Uherského Brodu v roce 1970.

V Polné zdědil po otci malý, prostý domek, takový, jaké se stavěly asi před stoletím. Jednoduchý bez příslušenství, zato postavený v krásném místě na úpatí kopce Kateřinova, ze dvorka by kamenem dohodil do rybníka Peklo a les Březina je vzdálen asi 5 minut pohodlné chůze.

Malý Mirek Procházka trávil v Polné svoje léta již od 3 roků svého věku u dědečka, správce Vítkovy plovárny. Chtěl dědovi pomáhat, tak již

brzy roznášel hostům občerstvení. Na dřevěném altánu byl kovový zvon, kterým se přivolávaly loďky po uplynutí času, na který byly zapůjčeny. Děda svého vnuka sledoval, jak rychle roste, sliboval mu, že bude smět zvonit, jakmile dosáhne na kožený pruh, kterým se rozhýbávalo srdce zvonu. Mírek zde prožíval krásné dětství, Polnou si zamiloval a prakticky všechny prázdniny trávil u dědečka na Kateřinově.

A tak, když paní domácí, u které rodina Procházkova v Nivnici na Moravském Slovácku bydlela, potřebovala jejich byt pro svoji dceru, rozhodli se Procházkovi ke kroku – dal by se hodnotit i jako dobrodružství: přestěhují se do svého v Polné.

První tři roky pobytu v Polné byly mimořádně těžké. Bydleli sice honosně „v zámku“, ale v místnostech 6 m vysokých, nehostinných, v zimě v létě studených a nevlídných. Pro vodu se chodilo asi 160 m, poloviční vzdálenost museli zdolat při použití klosetu, a s mnoha podnájemníky z říše živočišné. Ale všichni i s děvčaty, jednou devítiletou, druhou šestiletou, úspěšně překonali těžké začátky v Polné. Adaptace a přestavba domku trvala 3 roky a po této době se slavnostně přemístili na žebříňáku konečně do svého.

Pro učitele Procházkou to byly 3 roky tvrdé práce. Stavba, škola, muzika. To proto, že jako muzikant do morku kostí, založil v Polné dětský pěvecký školní sbor. Bylo to 35 školáčků, které při častých vystoupeních doprovázel na housle. Svými předehrami, mezihrami i dohrávkami udivoval posluchače. To tady v Polné nebyvalo zvykem. Účastnili se soutěží i přehlídek s mimořádným úspěchem a členové sboru dodnes vzpomínají na zážitky, které jim tato kulturní činnost štědře nadělovala.

V Polné už tenkrát intenzivně pracoval Sbor pro občanské záležitosti. Manželé Procházkovi prakticky každou sobotu doprovázeli akce SPOZ hudbou a zpěvem. Paní zpívala svoje sóla s manželovými houslemi, občas i s doprovodnými varhanami. Bez jejich muzicírování se neobešlo vítání občánků, první, a třeba i další a nakonec zlatá svatba, ale i jiné společenské nebo slavnostní příležitosti.

Sedm roků manželé Procházkovi účinkovali spolu, ale pak pro kloubní onemocnění pan učitel hrát přestal, ke své lítosti. Ale paní Maruška vydržela až do dneška i když s jinými muzikanty a kapelami. Hudebně v Polné působí již 30 roků a to je úctyhodná výdrž.

Po příchodu rodiny Procházkovy se pochopitelně šířily informace o jeho hudebních zkušenostech, jako kola na vodě.

Tyto zprávy zachytil i vedoucí jihlavského národopisného souboru Vysočan. Snažil se známého primáše Jaromíra Procházkou získat pro svůj kolektiv. Jenže Mírek s díky odmítl. Ještě musel dodělat spoustu práce na

domku. Čas strávený dojížděním na zkoušky do Jihlavy by mu chyběl a pak – jiný styl hudby a písní Horácka mu nebyl tak blízký. Písně z Vysočiny jsou citově chudší, méně barvité, mentalita lidí jiná, než tam, kde byl dosud doma.

Přestal hrát a často vzpomínal na doby, kdy ho muzika úplně pohltila. Začínal jako malý školáček v obecné škole. Když začal navštěvovat gymnázium v Uherském Brodě, už se „vyznal“, a tak se přihlásil do studentské kapely, kterou založil jeden z profesorů. To už byla doba po II. světové válce, lidé volně dýchali, oživily nejrůznější společenské aktivity a ožila i národopisná činnost. Lidé zpívali a tančili, třeba jen za doprovodu harmoniky. Až jeden z uherskobrodských občanů si koupil starší cimbál. Soustředil kolem sebe několik dalších nadšenců a sám se naučil hrát tak, aby byl položen základ první cimbálové muziky v Uherském Brodě. Bylo to šest hudebníků a hráli pod jménem „Slovácký krůžek“. Brzy se zdokonalili tak, že mohli vystupovat na veřejnosti nejen v Brodě a v jeho okolí, ale zajížděli i na Slovensko. Za peníze, které si muzikou vydělali, pořídili včernovské kroje pro členy kapely.

Na gymnázium zatím vyrostla další studentská kapela. Se svými dvanácti členy to byl vlastně jakýsi malý slovácký orchestr, který si dal jméno Broďan.

Po maturitě odešli čtyři hráči, zbylých osm bylo z jedné třídy. V heroické době po „vítězném únoru“, kdy se jediná schůze či akce neobešla bez kulturní vložky, byla tahle jednotřídní hudební sestava velice vhodná jak pro organizátory, tak pro samotné studenty. Tehdy už škola od „Slováckého krůžku“ koupila nejen cimbál, ale i lidové kroje. Hudební nástroje i kufry s kroji byly uloženy v kabinetě ve škole, takže stačil malý pokyn ředitele a osm hochů se hned ochotně zvedlo a místo zkoušení nebo kompozice šlo raději hrát. Mezi nimi i syn cimbálisty. Takže byl muzikant, který „uměl“ na cimbál. Zatím řídil tuto kapelu jako primáš její zakladatel profesor Slováček. Ale pak přišel den, kdy předal primášský smyčec studentu Procházkovi, který s ním převzal i starost o studentský soubor Broďan.

Se stěhováním těžkého cimbálu, basy a kufřů s kroji byly často potíže. Přesto studenti hrávali občas i třikrát nebo dokonce čtyřikrát denně! Samozřejmě zdarma. Přesto to byl pro jejich hudební život ohromný přínos. Nejen pro jednotlivé hráče, ale i pro zvyšování sehranosti kapely jako celku. Osvojovali si mnoho fines a maličkostí, které dělají dobrou muziku. V archivu vzpomínek Jaromíra Procházky je za rok 1951 zaznamenáno 262 akcí, a to nehráli o prázdninách. Zato pololetky prožívali všichni ve společnosti svých instrumentů a spolužáků na horách, kde kromě lyžařského výcviku trávili mnoho (i nočních) hodin muzicírováním nejen pro spolužáky, ale i pro zaměstnance a osazenstvo chaty, která je přijala do své péče.

Studentský Broďan hrával i na slavnostech ve Strážnici. Studenti vyjeli už v pátek dopoledne z Uherského Brodu. Ve Strážnici hráli denně tři koncerty, pak pro kolemjdoucí veřejnost u někoho ve dvoře. Tam vydrželi hrát třeba až do rána a přes den absolvovali znovu oficiální program. Dospávalo se až v neděli. To se pak v pondělí z brodského nádraží ploužila skupina mladých mladíků, kteří kromě nástrojů a kufrů s sebou táhli nekonečnou únavu a kruhy pod očima i se svým primášem Procházkou.

Po maturitě nastoupil Mirek jako kreslič v konstrukci jeřábů ve Slovácích strojárnách. To už byl primášem Olšavy, o které teprve bude zmínka. Jenže dozrál čas a on musel na vojnu.

Do Znojma narukoval v roce 1954. Hned po nástupu si ho vyhledal náčelník pro kulturu a okamžitě mu ukládal úkoly podle svých vojenských představ. Aby měl dost času kulturně pracovat, byl zařazen jako „lapiduch“ na ošetřovnu s permanentní propustkou do města. Do týdne se mu podařilo založit vojenskou kapelu s taneční složkou. Ta později zajížděla s programem i na jiné posádky. Účinkovala ve Znojmě i v jeho okolí, účastnila se estrád i nejrůznějších zábav, zajížděla také často i do rekreačních středisek na Vranov. V ústředním kole soutěže Armádní umělecké tvořivosti získala kapela II. místo. Vojín Procházka pracoval také mimo kasárna. Pomáhal dětskému tamburašskému sboru závodního klubu ČSD ve Znojmě, kde dvakrát týdně učil děti a předával jim své hudební znalosti a zkušenosti.

Později založil plukovní pěvecký sbor s doprovodem harmoniky a vůbec první národopisný soubor u pluku. Jmenoval se Dolňan. Soubor hrál tak dobře, že hlavní vojenské velení pro něj zakoupilo cimbál nového typu i lidové kroje. Basa už u pluku byla, ostatní nástroje si vojáci už dávno z domova přivezli, a tak šestičlenná cimbálovka hrála často na přehlídkách a soutěžích, kde se velice dobře umísťovala. Vojáci ke své nemalé radosti dostávali mimořádné opušťáky, případně dovolenky. Jejich program byl připravován z folklóru Slováků a slovenského „Východňárska“.

A tak v muzice uběhly i dva roky vojny, které Mirek Procházka považuje díky kultuře za velice šťastné ve svém životě.

Již v civilu nastoupil Jaromír Procházka jako učitel na osmiletou školu v Bánově, pak krátký čas učil jako suplent v Uherském Brodě a začátkem roku 1957 nastoupil stabilně na školu v Nivnici. Přitom studoval pedagogický institut ve Zlíně.

V roce 1951 vyrostl v Uherském Brodě nový průmyslový závod Slováké strojárny. A s ním nastal příliv pracovníků z okolí. Mezi nimi i mnoho muzikantů se zaměřením k lidové písni a tanci. A ti pak vytvořili základ pro vznik velkého souboru závodního klubu ROH se jménem Olšava. Když na

gymnáziu odmaturovala třída s cimbálovou muzikou, přešli všichni, kteří v Brodě zůstali, do Olšavy i se svým primášem.

Snaha a píle v návčivu byla u všech členů Olšavy vzorná, takže soubor mohl brzy předvést hodinový program na dožínkách ve Slavkově. A znovu kolotoč – častá vystoupení při různých příležitostech. Později se už soubor pravidelně zúčastňoval i strážnických slavností. Primáš Procházka je ku příkladu absolvoval jedenadvacetkrát.

Olšava se brzy dostala mezi naše nejlepší národopisné soubory a nastalo období, kdy muzikanti mohli směle vycestovat za hranice naší republiky. Přípravy na velký zájezd do Maďarska v roce 1956 již byly v pohybu, ale nešťastné politické události u našich sousedů celý plán zhatily. Pak trvalo ještě dva další roky, než cimbálovka vyjela v červenci 1958 na celoměsíční turné po Evropě – do Rakouska, Itálie, Monaka, Francie a tehdejší NSR.

Potom už se jezdilo pravidelně každý rok, v některém roce i třikrát. Například do NSR soubor odjel účinkovat sedmkrát; byl žádán i v místech, kde již vystupoval.

V roce 1960 se Olšava zúčastnila mezinárodního folkloristického festivalu v Itálii, v sicilském Agrigentu. V soutěži mezi čtyřiaadvaceti účastníky vyhrála I. cenu.

Zájezdy byly považovány za jakousi odměnu pilné, cílevědomé práce, za mnohaleté úsilí i výbornou výkonnost. Primáš Procházka byl nejen výborný výkonný muzikant, ale i sběratel folklorního a zvykoslovného materiálu Uherskobrodská, které bylo dlouho považováno za národopisně vyhaslou oblast. Úspěchy měl i proto, že dokázal vytvořit a udržet pohodovou atmosféru. A na housle uměl zahrát tak, že okamžitě bylo znát odkud jeho kapela je.

V roce 1964 byla Olšava oceněna komisí vedenou profesorem Karlem Plickou titulem *Lauerát Strážnice* za originální kopaničářskou muziku, kterou pro vystoupení upravil primáš Procházka. Později ji převzal bez jakékoli úpravy do svého repertoáru brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů – BROLN. Dalšího ocenění se Olšava dočkala předáním zvláštní ceny za hromadný „verbuňk“, který porotu mimořádně zaujal a nadchnul. Ale v roce 1964 se od Olšavy oddělila taneční skupina a začala pracovat samostatně. Říkali si Brozané.

Olšava působila dále. Nezapomenutelné jsou „Slovácké večery“, kdy se primášovi často podařilo zachytit a pak zpracovat dosud neznámou melodii. Tyto večery měli rádi nejen posluchači, ale i samotní muzikanti, takže se často hrálo „až do bílého“, jak říkali, když se k ránu rozcházel.

Některé neděle kapela koncertovala i v komorním prostředí brodského muzea. Hudební projev musel být proto precizní a citlivý. A tahle nutnost znovu ve výsledku zlepšovala kvalitu hudby.

Jaromír Procházka založil i při své angažovanosti v Olšavě a dojíždění do Nivnice velmi činný pěvecký učitelství sbor, který také vedl. A brzy na to založil učitelství kapelu ze svých kolegů. Je neuvěřitelné, že dokázal provádět hudební instruktáž v dalších devíti hudebních souborech z okolí. Jako porotce posuzoval nejrůznější hudební soutěže, stal se předsedou „Komise mladých učitelů“ v okrese a členem stejné komise v rámci kraje. Hospitace, exkurze, instruktáže, také tehdy povinné kurzy marx-leninismu s následnými prověrkami, to vše mu zkracovalo jeho volný čas, ale přesto dokázal založit „Okresní cimbálovou muziku učitelů“, jejíž členové dojížděli zkoušet do Uherského Brodu na gymnázium a 2x měsíčně hrávali.

A když si primáš s tak bohatou a úspěšnou muzikantskou minulostí vzpomíná na uplynulá léta, možná i zalituje, že se přestěhoval do Polné. Z úrodného kraje zalitého sluncem, se stráněmi bohatými vinnou révou, se sklípky plnými sudů s jiskřivým vínem, od báječné kapely a od svých kamarádů, do Polné, ležící na větrné Vysočině, v zádumčivé i když líbezně krajíně s hlubokými lesy, remízky a rybníky, s políčky, které rodí hlavně brambory a kamení. Ale Polnou si po čase skoro každý zamiluje. Člověk dokáže sám sebe překonat, jestliže chce a má pevnou vůli. A to se úspěšnému muzikantovi Jaromíru Procházkovi podařilo. Se změnou se vyrovnal, v Polné odvedl poctivý kus práce nejen v hudební výchově zdejších školních dětí, ale při různých příležitostech hlavně na radnici, když hrával na pozvání SPOZ.

Jaromír Procházka má kromě hudby ještě další záliby. Rád rybaří, je členem Českého rybářského svazu od roku 1949. Jeho láskou je les a příroda vůbec. Když rostou houby, dá přednost lesu před vodou. Velkou zálibou, hlavně v zimních měsících, je sbírání pohlednic – filokartie. Po mamince zdědil základ sbírky, kterou postupně rozšířil až na současných více než 36 000 kusů pohlednic z celého světa. Je činný také v Klubu důchodců, kde organizuje zájezdy po památkách a krásách České republiky. Od roku 1995 je členem Klubu Za historickou Polnou. Pro Klub provedl notové korektury pozoruhodné sbírky lidových písní Bohuslava Fišera, která vyšla knižně v roce 1998 pod názvem *Lidová píseň na Polensku*; své drobné příspěvky o kulturním dění v Polné občas publikuje v Polenském zpravodaji a v Polenských listech; v Klubu je platným průvodcem po památkách a historii města a významně se podílí při katalogizaci archivních materiálů Klubu.

Jen aktivního muzicírování musel pro onemocnění kloubů zanechat. Na soubor Olšavu však o to víc vzpomíná; letos „jeho“ cimbálovka slaví 50. výročí svého založení. A to je i jeden z důvodů, proč jsme vzpomněli i na osudy jejího primáše, který Olšavu řídil a žil s ní 19 let až do svého odchodu do Polné.

- Fd: *Sto let od tragické události. Cesta Vysočiny*, roč. 40, č. 13 a 14/1999
- Goldstücker, E.: *K dějinám českého antisemitismu*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 146-152
- Goldstücker, E.: *Úvodní slovo*. In: *Boj o Polnou* Bruno Adlera. Nakl. Linda Polná 1999, str. 3-6
- Hajnová, J.: *Jak šel rok v Polné očima dítěte*. Polensko č. 4/1999, str. 17-21
- Hajnová, J.: *Jak žily děti v Polné ve 30. letech*. Polensko č. 3/1999, str. 16-20
- Hanák, J.: *Nekupujte u Židů...* Salon, literární příloha Práva 25. 3. 1999
- Hanzal, J.: *Kořeny a projevy českého antisemitismu na přelomu 19. a 20. století*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str.160-164
- Havránek, J.: *Politická atmosféra devadesátých let 19. století v Čechách*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 24-31
- Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Sborník přednášek z konference historiků na Karlově univerzitě v Praze ve dnech 24. – 26. 11. 1999. Židovské muzeum Praha 1999, 224 s.
- Holec, R.: *Hilsneriáda v uhorských a slovenských súvislostiach*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 101-105
- Hozák, J.: *Hilsneriáda v českém tisku*. In: *Hilsneriáda k 100. výročí 1899-1999*. Nakl. Linda Polná 1999, str. 157-186
- Hrabica, Z.: *Za trest na zed! Jiný svět hodináře Krytináře*. Týdeník Story 3. 11. 1999, str. 25
- Hrdlička, J.: *Kardinál z Ditrichštejna měl na zřeteli prospěch katolického náboženství*. MF Dnes 19. 3. 1999, str. 7
- Hrdlička, J.: *Mikuláš Trčka z Lípy se stal jedním z nejbohatších mužů své doby*. MF Dnes, 23. 4. 1999, str. 4
- Jaroš, Z.: *Historie Poděšína*. Polenské listy č. 1/1999, str. 2
- /JP a MK/ (=Jan Prchal a Milada Kislingerová): *Sto let od Hilsnerovy aféry*. Rovnost 20. 3. 1999, příloha Víkend str. 3
- Kašpar, O.: *Jezuité z české provincie v Mexiku*. Polenský rodák Šimon Boruhradský (1650-1697) na str. 32, 57-60, 86 a 103. Nakl. Danal Olomouc 1999, 148 s.
- Klusáček, J.: *Dobrá věc se podařila*. Záchrana historického kamene s reliéfem. Polenský zpravodaj č. 1/1999, str. 14-15
- Kolář, F.: *Peripetie vraždy v Polné*. Svobodné slovo 13. 11. 1999
- Koloman, G.: *Postoj T. G. Masaryka k židovství a sionismu za první republiky*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str.129-138
- Kopecký, B.: *Orelská jednota Polná informuje*. Polenský zpravodaj č. 12/1999, str. 25-26

Kovtun, J.: *Historická dimenze Hilsnerova případu*. Roš Chodeš roč. 61, č. 12/1999, str. 3, 8 a 9 (také ve sborníku *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*)

Kovtun, J.: *Proč Masaryk zasáhl do Hilsnerova případu*. Polensko č. 1/1999, str. 1-2

Kranda, K.: *Medializace estetiky rituální vraždy*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 117-125

Krátký, J.: *Očima kluka tenkrát v Polné I*. Polensko č. 3/1999, str. 3-16

Krátký, J.: *Očima kluka tenkrát v Polné II*. Polensko č. 4/1999, str. 3-8

Krátký, J.: *Pohled kluka na život tenkrát v Polné*. Polensko č. 1/1999, str. 6-12

Krejčová, H.: *Ve vztahu k minoritám česká inteligence občas selhává*. Případ L. Hilsnera. Lidové noviny 6. 5. 1999, str. 22 přílohy Orientace

Krček, Z.: *Svatý Liguriáš, polenský patron*. Polenský zpravodaj č. 9/1999, str. 2

Krch, G.: *Adolf Hitler: měl nejslavnější antisemita židovské předky?* Lidové noviny 3. 7. 1999, Nedělní LN, str. 28

Kruntorádová, D.: *Hilsneriáda*. Historická vlastivěda – seminární práce Vv-Ov, II. roč., 22. 5. 1999 (kopie strojopisu uložena v archivu Klubu Za historickou Polnou)

Kuba, W.: *Historie obce Dobronín*. Polensko č. 1/1999, str. 13-15

Kuba, W.: *Polenská lokálka 1904-1999*. Vyd. Město Polná a Klub Za historickou Polnou 1999, 24 s.

Kuba, W.: *Řeč bude o hokeji...* Polenský zpravodaj č. 6/1999, str. 28

Kuba, W.: *60 let ledního hokeje v Polné*. Vyd. Oddíl ledního hokeje TJ Slavoj Polná 1999, 16 s.

Kubík, L.: *Hilsnera uštvali k oprátce*. Zemědělské noviny 28. 3. 1999, str. VI

Kubová, L.: *II. ročník hudebního festivalu v Polné*. Polenské listy č. 8/1999, str. 2

Kubová, L.: *Petr Pithart v Polné*. Polenské listy č. 5/1999, str. 2

Kubová, L.: *V Polné bude nový penzion s restaurací*. Rozhovor s majitelem Ivanem Vlachem. Polenské listy č. 5/1999, str. 4

Kučera, M.: *Reakce na hilsneriádu v táboře českých radikálů*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*, Židovské muzeum Praha 1999, str. 73-89

Kuník, M.: *Rozloučení s prázdninami*. I. ročník přehlídky kulturních souborů z Polné na nádvoří v Zámku. Polenské listy č. 9/1999, str. 2

Kuník, M.: *Týden kolem Lucie*. Koncert nejpopulárnější české rockové kapely připravilo Kulturní středisko z Polné na stadionu v Jihlavě. Polenské listy č. 6/1999, str. 4

Kvaček, R.: *Polenský případ rozpoutal běsy*. Slovo na víkend 3. 12. 1999, str. IV

LU, KIM a DŽEVO: *Velké oldskautské setkání v Polné*, Polenský zpravodaj č. 1/1999, str. 15-16

Machovec, M.: *Hilsneriáda v procesu emancipace lidského ducha*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*, Židovské muzeum Praha 1999, str. 10-17

Málek, O.: *Kterak se Přebyslav železná dráha dočkala*. Zmíněn projekt tratě Chotěboř-Polná. Přebyslavský občasník č. 1/1999

Málek, O. – Rous, P.: *Zaniklá středověká vesnice Jeneč u Přebyslavi*. Nepublikovaná studie, 10 stran strojopisu 1999

Marasová, J.: *Loutkové divadlo v Polné*. Polenský zpravodaj č. 2/1999, příloha str. 35-36

Marxová, A.: *Televizní dokument o hilsneriádě*. Roš Chodeš, roč. 61, č. 3/1999, str. 17

Měšťan, P.: *Ohlas hilsneriády na stránkách slovenskej tlače*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 98-101

Morini, M.H.: *Comunicato stampa Il Case Hilsner* (Právní úvaha o revizi soudního řízení s L. Hilsnerem). Parere Legale, doc, 10. 11. 1999. Microsoft Word Document (application/msword)

Němec, J.: *Záhadná vražda před sto lety vzedmula vlnu antisemitismu*. Rovnost 30. 3. 1999

Němec, J. – Šimková, E.: *V Polné si připomněli výročí zavraždění Anežky Hruškové*. Rovnost 29. 3. 1999

Nielsenová, Z.: *Co už peklo schvátí na zem nenavrátí*. Podvod s byty v domě č. 48 v Polné. Měsíčník Byt č. 3/1999, str. 11-12

Novák, L.: *In memoriam MUDr. Zdeňka Hejla*. Polenský zpravodaj č. 9/1999, str. 10-11 (také Mezinárodní report, srpen 1999, str. 42-43)

Novák, L.: *Zajímavá polenská výročí v roce 1999*. Polenský zpravodaj č. 2/1999, str. 18-19

80 let Červeného kříže. Z historie místní skupiny Polná. Polenský zpravodaj č. 10/1999, str. 16-18

Pánková, L.: *Hilsneriáda: i po sto letech je záhadná vražda v povědomí*. Z Českomoravské vysočiny – MF Dnes 29. 3. 1999, str. 4

Pařík, A.: *Vražda v Polné* (Nová výstava Židovského muzea v Praze). Roš Chodeš roč. 61, č. 7/1999, str. 11

Pechová, J.: *Po sto letech prý ještě někteří lidé z Polné nevěří v Hilsnerovu nevinu*. Právo - Jižní Morava, 28. 3. 1999, str. 9

Polák, S.: *Hilsnerův proces a jeho důsledky pro T. G. Masaryka*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 42-49

Polná na Českomoravské vysočině. Propagační barevná skládačka B6 DL, 6 stran a 14 foto. Vyd. Městský úřad v Polné 1999

Prášek, J.: *Písecké XX. Století* (kapitola 1900 -1909, str. 9-11 hilsneriáda), Písek 1999

Prchal, J.: *Bude Leopold Hilsner rehabilitován?* Rovnost 6. 12. 1999, str. 5

Prchal, J.: *Die Juden in Polna und ihre Denkwürdigkeiten*. Nakl. Linda Polná, 1999, překlad do němčiny Walter Kuba, 8 s.

Prchal, J.: *Film „Případ Hilsner“*. Polenské listy č. 11/1999, str. 3

- Prchal, J.: *K úmrtí Radúze Činčery*. Polenský zpravodaj č. 3/1999, str. 16
- Prchal J.: *Pohlednice z času hilsneriády*. In: *Hilsneriáda k 100. výročí 1899-1999*. Nakl. Linda Polná 1999, str. 124-156
- Prchal, J.: *Polná – druhé místo v srdci spisovatele Bohumila Hrabala*. Nymburský pábítel (zpravodaj Klubu čtenářů B. Hrabala) č. 1/1999, str. 4-5
- Prchal, J.: *Polenský rodák – lékař Josef Seegen*. Polenské listy č. 5/1999, str. 2
- Prchal, J.: *Rozhovor s historikem dr. Bohumilem Černým* (B. Č. - autor knihy *Vražda v Polné*). Polenský zpravodaj č. 6/1999, str. 26
- Prchal, J.: *Rozhovor s P. Tomášem Halíkem, profesorem Univerzity Karlovy v Praze*. Polenské listy č. 4/1999, str. 2
- Prchal, J.: *Rozpaky nad úspěšnou knihou Polná 1242-1992*. Polenský zpravodaj č. 6/1999, str. 16-19
- Prchal, J.: *100 let od Hilsnerovy aféry*. Polenské listy č. 3/1999
- Prchal, J.: *Zajímavá polenská výročí v roce 1999*. Polensko č. 2/1999, str. 11-14
- Procházka, J.: *Naše dechovka na konci tisíciletí*. Polenský zpravodaj č. 12/1999, str. 18-19
- Procházka, J.: *Po stopách porotců* (...z kutnohorského procesu s L. Hilsnerem). Polenské listy č. 8, 9 a 10/1999, vždy na str. 3
- Procházka, J.: *Svědék zašlých časů*. Recenze na publikaci B. Fišera *Lidová píseň na Polensku*. Polenské listy č. 2/1999, str. 4
- Schnitterová, E.: *Čestmír (smíšený pěvecký sbor)*. Polensko č. 2/1999, str. 4-7
- Smaus, G.: *Der Justizskandal Hilsner (1899/1999): Antisemitismus als ein Mittel zur Stärkung des tschechischen Nationalbewusstseins?* Separát sborníku *Verbrechen – Justiz – Medien*, vyd. Max Niemeyer Verlag Tübingen 1999, str. 171-192
- Sobotka, J.: *Boj o Polnou (knihy o hilsneriádě)*. Polenské listy č. 2/1999, str. 2
- Sobotka, J.: *Křest knihy Hilsneriáda*. Polenské listy č. 12/1999, str. 2
- Sobotka, J.: *Několik poznámek k hilsneriádě*. Polensko č. 4/1999, str. 16-17
- Sobotka, S.: *Zrušení roboty na Polensku*. Polensko č. 1/1999, str. 17-20, č. 2, str. 24, č. 3, str. 21-24 a č. 4, str. 22-24
- Sotonová, L.: *Základní škola informuje*. Polenský zpravodaj č. 3/1999, str. 15, č. 4, str. 9 a č. 10, str. 11-13
- Spáčilová, M.: *ČT připravila dokument k výročí hilsneriády*. MF Dnes 30. 3. 1999
- Steigerwald, K.: *Za časů Leopolda Hilsnera*. MF Dnes 23. 11. 1999, str. 12
- Szantó, J.: *České Polné předcházely maďarský Tiszaeszlár*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 105-108

Szantó, J.: *Ivan Hálek a jeho obraň T. G. Masaryka*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 68-73

Šebor, V.: *S Masarykem hájil rozum a pravdu*. Rozhovor s MUDr. Jurajem Szantó o lékaři Ivanu Hájlovi, který se v době hilsneriády postavil za T. G. Masaryka proti projevům antisemitismu. *Diagnóza, zdravotnický týdeník* č. 44/1999, str. 15

Ševela, V.: *Záhadná vražda sto let poté*. Pátek Lidových novin č. 13/1999, str. 14-17

Šolle, Z.: *Masarykovo vystoupení v hilsneriádě a jeho vztah k Masarykovu řešení české otázky*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 49-57

Štěpán, V.: *Hilsnerova aféra a její ohlasy na Ostravsku a Těšínsku*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 113-117

Štěpán, V.: *Ohlasy hilsneriády na Ostravsku a Těšínsku*. Polensko, č. 3/1999, str. 1-3

Šup, M.: *Četníci a strážníci*. Polensko č. 1/1999, str. 3-6

Šup, M.: *Luftáci*. Polensko č. 2/1999, str. 8-11

Šup, M.: *Polná v roce 1899*. In: *Hilsneriáda k 100. výročí 1899-1999*. Nakl. Linda Polná 1999, str. 7-14

Šup, M.: *Teče voda, teče*. Polensko č. 4/1999, str. 11-15

Šup, M.: *Zastavení na rynku*. Polensko č. 2/1999, str. 17-19

Templ, S.: *Affäre Hilsner. Eine Ausstellung macht noch keine Rehabilitation*. Frankfurter Allgemeine Zeitung 8-9/1999

Tuzar, A.: *Místní dráha Dobronín-Polná*. In: *Polenská lokálka 1904 - 1999*. Vyd. město Polná a Klub Za historickou Polnou 1999, str. 5-9

Urbánek, M.: *Vzpomínka na MUDr. Karla Tureckého*. Polenský zpravodaj č. 1/1999, str. 9-12

Vacek, J.: *Bruno Adler*. In: *Boj o Polnou*. Nakl. Linda Polná 1999, str. 167

Vacek, J.: *J. V. Pleva a Polná*. Polensko č. 2/1999, str. 14-16

Vacek, J.: *Polenský rodák MUDr. Mikoláš Mikše*. Polensko č. 4/1999, str. 9-10

Vacek, J.: *Polenští představitelé politické správy v období centralismu*. Polensko č. 2/1999, str. 1-3

Vacek, J.: *Před sto lety se narodil František Šíma*. Básník Vysočiny. Polensko č. 4/1999, str. 1-2

Vacek, J.: *Rothaugové*. Výtvarníci, rodáci z Polné. Polensko č. 2/1999, str. 16-17

Vacek, J.: *Zapomenutý autor našeho kraje*. Erwin Heine ze Strážce. Polensko č. 2/1999, str. 7

Valchář, J.: *Sto let od zavraždění Anežky Hružové*. *Pravděpodobný justiční omyl byl záminkou k tažení proti Židům*. Víkendové čtení (příloha deníků Bohemia), 3. 4. 1999

Vařejčková, E.: *Provozovat psi útulek není vůbec jednoduché*. Rozhovor s majitelem Jiřím Dvořákem. *Polenské listy* č. 9/1999, str. 2

Vašíček, P.: *Aktuální stav rehabilitace Leopolda Hilsnera*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, str. 143-146

Vašíček, P.: „*Christenblut*“ *Die Affaire Hilsner von 1899*. In: *Das Jüdische Echo*, October 1999, 331-332

Vašíček, P.: *Lékařské aspekty hilsneriády*. In: *Hilsneriáda k 100. výročí 1899-1999*. Nakl. Linda Polná 1999, str. 187-188

Veitová, B.: *Divadelní soubor Duha*. Polenský zpravodaj č. 2/1999, příloha str. 33-35

Vomelová, M.: *Cesta k hilsneriádě*. Polenský zpravodaj č. 3/1999, str. 20-21

Vomelová, M.: *Karel Ludvík Klusáček (1865-129)*. Polenský zpravodaj č. 2/1999, str. 17-18

Vomelová, M.: *Polná a Židé*. Polenský zpravodaj č. 4/1999, str. 17-19, č. 5, str. 16-17 a č. 6, str. 25 (také: *Dotyky*, sborník vydaný Muzeem Vysočiny v Jihlavě 1998)

Vomlelová, L.: „*Červené pondělí*“... Velikonoční zvyky v Polné. Polenský zpravodaj č. 4/1999, str. 2

Vražda v Polné. Barevná tojskládačka (24 obr. a průvodní text) – propekt k výstavě *Vražda v Polné ve Španělské synagoze v Praze 17. 6. – 3. 10. 1999*. Vyd. Židovské muzeum Praha 1999, 6 s.

Vrbecký, D.: *Od polenské vraždy Anežky Hrůzové uplyne sto let*. Jihlavské listy 26. 3. 1999, str. 10

Vrbecký, D.: *O Hilsnerovi byl natočen film, ve kterém hrál sám sebe*. Rozhovor s historikem B. Černým. Jihlavské listy 16. 11. 1999, str. 1 a 2

Vrbecký, D.: *Polenskou prioritou je bydlení (rozhovor se starostou Jindřichem Škočdopole)*. Města a obce regionu – příloha Jihlavských listů 15. 6. 1999, str. 3

Vrbecký, D.: *Polenský farář zamířil do kostela z továrny (rozhovor s P. Z. Krčkem)*. Jihlavské listy – Víkend 2. 7. 1999

Vrbecký, D.: *Z polenských žáků do první ženské fotbalové ligy (Martina Brabcová hraje kopianou)*. Jihlavské listy – víkend 29. 10. 1999

Zajíc, V.: *Polenský divadelní soubor Duha...* Polenský zpravodaj č. 12/1999, str. 21-23

Zeman, J.: *Hilsneriáda*. Úvodník Polenských listů č. 3/1999, str. 1

Zeman, P.: *Večer s Tomášem Halíkem*. Polenské listy č. 4/1999, str. 1

Zumr, J.: *Patočkova syntéza polenských událostí*. In: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*. Židovské muzeum Praha 1999, s. 65-68

Oznámení redakce

Obnovit vydávání sborníku POLENSKO přibližně v té podobě (tj. formátem, rozsahem a zaměřením), v jaké vycházel v letech 1938–1941, jsme se rozhodli koncem roku 1995. První číslo vyšlo v březnu 1996 a od té doby redakce poskytl svým čtenářům celkem dvacet sborníků. Vydáváme 4 čísla do roka. Tímto číslem POLENSKA začínáme X. ročník.

Pouze v V. ročníku – (bylo to v čísle 4/1996) – jsme uvedli jeho obsah tak, jak byl zařazován v letech 1938–1941. V následujících ročnících se obsah neuváděl. Na četná přání a připomínky našich čtenářů zařazujeme obsah minulých ročníků (1997–2000) dodatečně. Pro úplnost a zpřehlednění vydávaných článků znovu uvádíme i obsah V. ročníku. Zájemce o starší čísla POLENSKA upozorňujeme, že je lze zakoupit nebo objednat na adrese: knihkupectví LINDA – Jan Prchal, Husovo nám. 22, 588 13 Polná, tel. 066 7212166.

Obsah V. ročníku POLENSKA (1996)

1. číslo

- Václav Fišar: Vážení čtenáři... (úvodní slovo), str. 1
Jiří Klusáček: Klub Za historickou Polnou, str. 2
Jaroslava Hajnová: Pila na Podhoře, str. 4
Bohuslav Hladík: Z výsledků kroužkování ptactva na Polensku, str. 7
Jan Prchal: Zdeněk Matěj Kuděj, str. 11
František Mach: Stalo se před sto lety, str. 20
Sonja Sázavská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná, str. 22
Jan Prchal: Firma Karla Varhánka nezanikla, str. 24
Jan Prchal: Z Ameriky píše Dr. Karel Klíma, str. 24

2. číslo

- Ivan Prokop: Polná Národnímu divadlu, str. 1
Milan Šup: Polenští ševci, str. 4
Jan Prchal: Kudějova korespondence nalezena, str. 7
Sonja Sázavská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (II. část), str. 11
Božena Hejduková: Dětství Vlasty Pittnerové, str. 13
Jaroslava Hajnová: Co možná nevíte o TKZ, spol. s r. o., str. 15
Jiří Vacek: Ze života Polné před sto lety, str. 19
Václav Fišar: František Augustin (150. výročí narození), str. 25
František Mach: Polná před sto lety, str. 27
Dušan Cendelín: Stará cesta k Polné, str. 28

3. číslo

- Břetislav Rérych (životopis od neznámého autora), str. 1
Milan Šup: Polenské peněžní ústavy, str. 4
Kateřina Kasková: Sklářství na Horácku, str. 8
Jan Prchal: Nádražní poštovní razítka Polné, str. 10
Bohuslav Hladík: Polenské nouzové peněžní poukázky z let 1848-1849, s. 13
Vladimír Prokop: Metrovka, str. 17

- Jaroslava Hajnová: Dafe-Plast v Polné, str. 18
Sonja Sázarvská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (III. část), str. 20
František Mach: Polná před sto lety, str. 23
František Šíma: Město mé matky (báseň), str. 24

4. číslo

- Bohuslav Hladík: Bedřich Neubauer, polenský muzejník, str. 1
Květa Zemanová: Hrst vzpomínek na mého strýce Indiána, str. 2
Josef Kašík: Jak si vzpomínám na Bedřicha Neubauera, str. 3
Jan Prchal: Uplynulo 90 let od narození Bohuslava Fišera, str. 5
Petra Pechová: Chudina v Polné ve druhé polovině 19. století, str. 6
Milan Šup: Polenské peněžní ústavy (dokončení), str. 9
Jiří Jakeš: Klusáčkův hostinec v Hrbově a slavení masopustu, str. 12
Jiří Klusáček: Záchrana Kleštěru v Polné, str. 14
Jiří Vacek: Polná v obrozenecké poezii, str. 16
Jiří Vacek: Polná ve všeobecných encyklopediích, str. 17
Jarmila Valová: Rybník Doubrava za Hrbovem, str. 21
Sonja Sázarvská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (IV. část), str. 22
Václav Fišar: Polenský měšťanský pivovar, str. 26
Jaroslava Hajnová: Pleas. Vznik a historie závodu, jeho vývoj od r. 1948, s. 29
František Mach: Masné krámy na Rosmarku a dům „Na sboru“, str. 35

Obsah VI. ročníku POLENSKA (1997)

1. číslo

- Jan Krátký: Poslední tírna lnu v Polné, str. 1
Milan Šup: O záležitostech veřejného pořádku, str. 7
Božena Hejduková: Polná po velkém ohni, str. 10
Jan Vitek: Vzpomínky, str. 13
Ljuba Vašáková: Otevřený dopis panu Bohuslavu Hladíkovi k 79. narozeninám, str. 14
Bohuslav Hladík: Hnízdečko z kamének, str. 15
Jiří Jakeš: Obecní pastouška čp. 45 v Hrbově, str. 16
František Mach: Polná před sto lety, str. 17
Sonja Sázarvská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (V. část), str. 18
Bibliografie Polenska v r. 1995, jak ji zaznamenal Klub Za historickou Polnou, str.21

2. číslo

Milan Šup: Historie Polné v zrcadle techniky, str. 1

Jan Prchal: Bibliografie Polenska – školsvtí, str. 7

Bohuslav Hladík: Nejstarší pohledy na Polnou z I. poloviny 17. století, str. 10

Jiří Klusáček: Výstavka spojená se sbírkou na nový zvon, str. 12

Václav Fišar: Polenský měšťanský pivovar (pokračování z č. 4/1996), str. 13

Sonja Sázavská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (VI. část), str. 16

Zbyněk Lázníčka a Jaroslava Hajnová: Josef a Marie Lázníčkoví, str. 19

Božena Vítková: Mému městu (báseň), str. 22

Otilie Chromá: Polná – rodiště – doba dětství a mládí, str. 23

František Mach: Sčítání lidu na Polensku ve 2. polovině 19. století, str. 24

3. číslo

Miluše Skočdopolová: Antonín Pittner – nejvýznamnější polenská osobnost 19. století (I. část), str. 1

Milan Šup: Zapomenuté korzo, str. 4

Jan Prchal: Z historie pohlednice. I. Vznik a vývoj pohlednicové tvorby, str. 6

Dušan Cendelín: Polná na nejstarší dopravní síti, str. 8

Walter Kuba: Moje setkání se Zdeňkem Matějem Kudějem, str. 14

Sonja Sázavská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (VII. část), str. 16

Jan Prchal: Rozhovor s Janem Mokřým, starostou obce Nížkov, str. 17

Václav Fišar: 550 let polenského špitálu, str. 19

František Mach: Polná před 100 lety, str. 22

Došel nám dopis (k výstavě obrázků Čestmíra Vašáka), str. 23

Propagace Polné (text Klubu Za historickou Polnou), str. 23

4. číslo

Miluše Skočdopolová: Antonín Pittner (pokračování, část II.), str. 1

Milada Kislingerová: Stoletá jubilantka, str. 4

Čestmír Vašák: Lásky Miloty Holcmana, str. 5

František Mach: Rozvoj dopravních cest na sklonku minulého století, str. 7

Zdeněk Krček: Z historie zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (I. část), str. 8

Sonja Sázavská a Jan Prchal: Tělocvičná jednota Sokol Polná (VIII. část – závěr), str. 10

Jan Prchal: Z historie pohlednice. II. Tisk pohlednic Polné, str. 14

Walter Kuba: Moje setkání s mistry šlětce a palety, str. 17

Jaroslava Hajnová: Od Elchronu k Ekomu, str. 19

Milan Šup: T. G. Masaryk a Polná, str. 22

Božena Vítková: Svému švagrovi k pětadesátinám (báseň), str. 24

Obsah VII. ročníku POLENSKA (1998)

1. číslo

Miluše Skočdoplová: Antonín Pittner (část III. - dokončení), str. 1

Václav Němec: 130 let od smrti Antonína Kolářského, str. 4

Milan Šup: Polná v revolučním roce 1848, str. 7

Jiří Vacek: Učitel Josef Kliment, str. 10

Ivan Prokop: Hébé ze Sezimova náměstí (z historie jedné kašny), str. 12

Walter Kuba: Německý Schützendorf, str. 15

Jaroslava Hajnová: Vzdělávání dorostu v Polné, str. 16

Bohuslav Hladík: Ilustrace Karla Liebschera s polenskými motivy v díle A. Sedláčka Hradý, zámky a tvrze království Českého, str. 20

Zdeněk Krček: Z historie zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (část II.), str. 21

Bibliografie Polenska v r. 1996, jak ji zaznamenal Klub Za historickou Polnou, str. 22

2. číslo

Václav Němec: Působení polenského rodáka Josefa Winklera ve Velké Losenici, str. 1

Jaroslava Hajnová: Vítkova plovárna, str. 5

Jan Prchal: K pobytu Hrabalových v Polné, str. 7

Milan Šup: Aronova strojírna v Polné, str. 13

Bohuslav Hladík: Hrdlička zahradní na Polensku, str. 17

Jan Prchal: Zajímavá polenská výročí v roce 1998, str. 18

Walter Kuba: Nové Dvory (Neuhof), str. 21

Walter Kuba: Pozovice (Bosovitz), str. 22

Miroslav Votava: Pád amerického bombardéru v roce 1944 u Polné, str. 23

Václav Fišar: Dvojí výročí (Ant. Flesara), str. 24

3. číslo

Milan Šup: 28. říjen, str. 1

Václav Merunka: Dobronín, str. 4

Walter Kuba: Tři generace ochotníků v Dobroníně, str. 6

Jiří Vacek: Polenské ohlasy v díle spisovatele Karla Horkého, str. 8

Zdeněk Krček: Dějiny zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (část III.), str. 12

Bohuslav Hladík: Hnízdění čápa bílého v Polné a blízkém okolí, str. 14

Jaroslava Hajnová: Pár vzpomínek na prázdniny ve 20. a 30. letech, str. 17

Jan Prchal: Povídání s Lososem (Janem Krátkým), str. 19

Jiří Vacek: Höschlové, str. 22

Michal Pánek: Páter Edvard Kasal, str. 23

4. číslo

Břetislav Rérych: Teta Joštová vzpomíná, str. 1

Milena Marková: Počestná obec smíchovská vás zve na pouť, str. 5

Milan Šup: Trhový řád města Polné, str. 9

Zdeněk Krček: Dějiny zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (část IV.), str. 12

Milan Šup: Hospůdko, hospůdko malá..., str. 14

Jiří Vacek: MUDr. Karel Bayer, lékař a básník, str. 17

Milan Šup: O polenských pivovarech, str. 19

Walter Kuba: Desetkrát o sklárnách v Dobroníně, str. 24

Obsah VIII. ročníku POLENSKA (1999)

1. číslo

Jiří Kovtun: Proč Masaryk zasáhl do Hilsnerova případu, str. 1

Milan Šup: Četníci a strážníci, str. 3

Jan Krátký: Pohled kluka na život tenkrát v Polné (I. část) str. 6

Walter Kuba: Historie obce Dobronín, str. 13

Zdeněk Krček: Dějiny zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (část V.), str. 16

Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (úvodní slovo a tabulka pro obec Brzkov), str. 17

Bibliografie Polenska v r. 1997, jak ji zaznamenal Klub Za historickou Polnou, str. 21

2. číslo

Jiří Vacek: Polenští představitelé politické správy v období centralismu, str. 1

Eva Schnitterová: Čestmír (smíšený pěvecký sbor), str. 4

Jiří Vacek: Zapomenutý autor našeho kraje, str. 7

Milan Šup: Luffáci, str. 8

- Jan Prchal: Zajímavá polenská výročí v roce 1999, str. 11
Jiří Vacek: J. V. Pleva a Polná, str. 14
Jiří Vacek: Rothaugové, str. 16
Milan Šup: Zastavení na rynku, str. 17
Zdeněk Krček: Dějiny zvonů děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné (část VI. - dokončení), str. 20
Václav Fišar: Pešák kontra Hrabal, str. 22
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulka pro obec Dobroutov), str. 24

3. číslo

- Václav Štěpán: Ohlasy hilsneriády na Ostravsku a Těšínsku, str. 1
Jan Krátký: Očima kluka tenkrát v Polné (II. část), str. 3
Jaroslava Hajnová: Jak žily děti v Polné ve 30. letech, str. 16
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulka pro obce Hrbov, Brzkov, Poděšín a Sirákov), str.21

4. číslo

- Jiří Vacek: Před sto lety se narodil František Šíma, str. 1
Jan Krátký: Očima kluka tenkrát v Polné (část III.), str. 3
Jiří Vacek: Polenský rodák MUDr. Mikoláš Mikše, str. 9
Milan Šup: Teče voda, teče, str. 11
Jaroslav Sobotka: Několik poznámek k hilsneriádě, str. 16
Jaroslava Hajnová: Jak šel v Polné rok očima dítěte, str. 17
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulky pro obce Záborná, Věžnička a Horní Věžnice), str. 22

Obsah IX. ročníku POLENSKA (2000)

1. číslo

- Nina Svobodová: Božena Němcová v Polné, str. 1
Milan Šup: Historie Polné ve volebních výsledcích, str. 3
Walter Kuba: Dopisy Karla Varhánka do Polné (část I.), str. 6
Jiří Vacek: Malíř a grafik Karel Tondl, str. 8
Jaroslava Hajnová: Mlsá se stejně jako dříve?, str. 10
Milan Šup: Královské stromořadí, str. 13
Karel Koumar: Divadlo v Záborné, str. 15
Jan Prchal: Kostel Nanebevzetí Panny Marie – výběrová bibliografie, str. 16

Milan Šup: Královské stromořadí, str. 13
Karel Koumar: Divadlo v Záborné, str. 15
Jan Prchal: Kostel Nanebevzetí Panny Marie – výběrová bibliografie, str. 16
Jan Prchal: Významná polenská výročí v roce 2000, str. 17
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulky pro obce Janovice a Skrýšov), str. 22

2. číslo

Miroslav Urbánek: První redaktor sborníku „Polensko“ v letech 1938-1941, regionální historik MUDr. Karel Turecký, str. 1
Karel Turecký: Kostelníci, kantotři a zvoníci v polenských pamětech, str. 4
Josef Hyliš: Vzpomínka na kolegu – učitele Josefa Kose, str. 11
Milan Šup: Polenský Ikaros, str. 12
Josef Konrád: Příspěvek k pohledu na poddanská hospodářství regionu Příbyslavska po třicetileté válce, str. 13
Milan Šup: Historie Polné ve volebních výsledcích, str. 17
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulky pro Polnou-město), str. 20

3. číslo

Karel Turecký: Požáry v Polné, str. 1
Zdeněk Jaroš: MUDr. Josef Seegen, str. 6
Jan Prchal: Z poznámek Karla Pražana, str. 8
Walter Kuba: Dopisy Karla Varhánka do Polné (část II.), str. 9
Dušan Cendelín: Stará silnice, str. 10
Jan Prchal: Bibliografie Polenska v r. 1998, jak ji zaznamenal Klub Za historickou Polnou, str. 14
Jaroslava Hajnová: Malá vzpomínka na dr. Tureckého, str. 18
Stanislav Sobotka: Zrušení roboty na Polensku (tabulka pro Polnou-Dolní předměstí, Polnou-Horní předměstí a Polnou-Kateřinský kopec), str. 20

4. číslo

Miroslav Urbánek: Kulturně-historický a vlastivědný sborník POLENSKO, vydávaný v letech 1938 – 1941 Spolkem městského muzea v Polné a jeho přínos polenské kultuře a vlastivědnému bádání, str. 1
Milan Šup: Procházka Prahou s K. L. Klusáčkem, str. 8
Jiří Vacek: Sochař František Vladimír Foit, str. 12
Milan Šup: Městská elektrárna v Polné, str. 13
Zdeněk Neubauer: 30 let hudební skupiny Efendix, str. 19
Petr Vašíček: Výstava „Erinnerung an Leopold Hilsner“ na Gaussplatzu, str. 28